

LES membies con-
tenen sempre con-
fessions doloro-
ses, que passen a
prova la sinceritat de
l'autor. No he pensat
mai en eludir-les i he
esperat amb una certa
frufció el moment de
poder explicar el per-
què del meu crim i com
va anar el procés.

Ningú no recordarà
la noticia tal com apa-
regué als diaris, i
per evitar els inconve-
nients de l'oblid, la
reproduceixo: "Repugnant
assassinat a Reus (a
quatre columnes). Una
vella esberlada amb un
cop de destra" (a du-
es columnes). I a sota,
amb lletra corrent i
normal, la relació del
succés: - "Reus, tants
de tants.- Un crim te-
nebrós ha omblert de
consternació els veïns
d'aquesta ciutat. Un
senyor de Barcelona -
el nom del qual la po-
licia veda de divulgar
- ha partit per la mei-
tat a la virtuosa se-
nyora Purificació, molt
coneguda i estimada.
L'assassinat ha tingut
lloc al Teatre Principal,
durant el segon entreacte
de l'obra "Amunt, catalans!",
que es representa de
nits amb un gran èxit.
L'assassí ha lliurat
l'eina del crim (una
destral de llenyater)
als mossos de l'esquadra,
declarant al mateix
temps que estava disposat
a donar tota mena d'explicacions
a la justícia. Seguiré informant.
-El Corresponsal."

Explicaré amb quatre
paraules el mòbil del
crim, per tal de

Un
crim

UN CONTE DE
PERE CALDERS

dedicar més atenció al
procés, que és el que
em fa quedar bé. Resulta
que durant set anys
havia tingut relacions
formals amb una noia
de Reus, -bonica i de
bon veure. Aquesta noia
de Reus, només tenia
un parent, una tia ve-
lla, que havent de fer
de pare i mare al ma-
teix temps, era l'encar-
regada de què hom li
fes la petició de mà i
de vigilar que jo no
em propassés. Al cap de
quatre dies ja volia
saber quan pensava ca-
sar-me; jo li vaig dir
que tenia en perspecti-
va un negoci d'olis a
Barcelona i que espera-
ria que es posés bé
per a fer un pensament.

Doncs bé: durant
set anys vaig anar ca-
da diumenge a Reus per
festejar (són uns tres
cents seixanta diumenges).
Cada diumenge a-
gafava el tren de dos
quarts de nou, arribava
amb un pom de flors
a casa d'ella, trucava
a la porta, m'obria la
senyora Purificació, i
em deia: "Encara no ar-
renca això dels olis,
senyor Pere?" Després
em passava tot el dia
passejant amunt i a-

vall de Reus amb la
promesa i la tia, la
qual aprofitava tots
els buids de la conver-
sa per anar-me dient
que a veure si m'espavilava,
que el temps passava
que era un gust i que ja
hi havia unes quantes
famílies que murmuraven.

Ja se sap con-és el
negoci dels olis. S'ha
d'anar amb peus de
plom, no es pot fer
res a la impensada i
com més es deixa madu-
rar, millor. Van pas-
sar els mesos i va ve-
nir un moment en el
qual la senyora Purifi-
cació em va desballes-
tar els nervis i va
passar allò que ja és
sabut.

El dia del procés
tothom es va presentar
a fer el seu fet amb una
gran gravetat. L'ac-
cusador va prendre la
paraula i va dir poc
més o menys que jo era
un criminal sense edu-
cació ni vergonya. Di-
gué que jo havia proce-
dit d'una manera freda,
que havia pretextat
unes vacances de sis
dies a Reus i que al
segon d'ésser-hi ja
comprava la destra a
la ferreteria "La
Providència". Que des-
prés havia tingut la
destral a l'hotel du-
rant quatre dies, qui
sap si mirant-me-la de
tant en tant amb una
mirada sàdica, i que
finalment, el dia del
fet, havia convidat i
acompanyat la víctima
al teatre, portant la
destral anagada sota
la capa. Afegí que, se-
gons testimonis, la se-
nyora Purificació s'ha-
via portat amb una

gran mansuetud, sense donar motius que induïssin a l'assassinat, i que les seves darreres paraules ("Això dels olis sembla l'obra de la Sèu, eh, senyor Pere?") no contenen insult ni provocació. Acabà dient que la premeditació i la nocturnitat feien més greu la seva acció, i demanà a la societat que em fos donada mort amb ignominia.

El defensor no es va esverar gens. Serà, va repassar la sala, amb una mirada ampla, i digué:

"Senyor Jutge. Senyores i senyors: Ens hem reunit avui per disposar de la vida d'un home blanc, ciutadà de la nostra ciutadania, que no s'havia vist mai en un pas semblant. Mireu-lo: és en dregat, té una mirada dolça i l'aire net de les persones que no volen mal a ningú. Es veu de seguida que si ha arribat al crim és perquè no podia triar, perquè s'hi ha vist portat per un procés inexorable, amb un sol desenllaç possible.

No hem de permetre mai més que un absurd de la nostra legislació segueixi cometent errors. La premeditació, senyors, en la majoria dels casos és un atenuant. (Rumors). No més el criminal nat mata sense pensar-s'hi, perquè no té cap dubte moral a resoldre. L'aficionat, l'arribista, la persona que no hi té la mà trencada, quan ha de matar es balla amb la seva consciència i la cosa s'a

llarga. "Premeditació", diu la gent. Meditació, simplement, rectifico jo.

Imaginem l'acusat arribant a Reus i experimentant alguna cosa que l'incita a matar. A cop calent va i compra una destrala; però és un home honest, paga els seus impulsos pel garbell de la bondat i deixa la destrala abandonada en la seva habitació d'hotel.

Després vénen uns dies dolorosos. Es mouen dins d'ell aquests dos impulsos que tots coneixem. Un sol, l'illuminat, qui l'obsessiona: "La mato, no la mato, la mato, no la mato". És un home bo, sap que aquestes coses no es poden fer així com així i procura fer-se'n pagar les ganes. En aquestes alternatives, fa l'efecte que l'àngel bo domina; l'acusat sembla que arriba a la conclusió de dir-se: "Bé, bé, deixem-ho córrer. Avui la convidaràs al teatre i encara estarà contenta."

La convidada, efectivament, però a l'hora de sortir de l'hotel per anar-la a recollir, l'àngel dolent fa la seva aparició i li recorda la destrala. "Si te l'emportes -li diu de nosa no te'n farà gaire. I qui sap si en cara en treuràs partit!" Apressat, sense temps de meditar-ho, perquè és una mica tard, agafa la destrala i l'amaga sota la capa.

Pel camí ja veu que l'eina més aviat el lliga de mans i li sembla mentida que mai ha sigut tingut la idea de

servir-se'n. És possible que, meta com té l'ànima, arribi a imaginar un acudit: "La destrala no paga entrada. Que s'esbargeixi!"

Veiu el primer i el segon acte plàcidament. Abans de començar el tercer acte, la víctima diu quelcom irremediabile, definitiu, i l'acusat es troba la destrala a les mans sense adonar-se'n. "Ara, sí", diu en veu alta, segons els testimonis; i descarrega el cop.

Això es tot. Quan un home de bona mena, sense antecedents penals i sense gaires tarres, en plena joventut, arriba a matar, és que deu tenir les seves raons i la convicció que no hi ha més remei. Fins a cert punt, no ens hi hem pas de ficar, nosaltres.

La nocturnitat, senyors, és un altre atenuant. L'home honrat, quan ha de matar, se'n dona vergonya i cerca que la nit el tapi. Al criminal empedreït, tant li fa. No té una mesura que li serveixi per adonar-se de la seva maldat i mata sense pudor, a la llum del dia.

L'acusat, senyors, ha dit públicament que no hi tornarà mai més. Podem fer-li l'ofensa de dubtar de la seva paraula? No! Demano que sigui absolut lliurement." (Veus a la sala: "Angela! Molt bé, molt bé!")

En condemnaren, no més, a pagar trenta pessetes per haver mancat a no sé quina llei d'espectacles públics. Però aquell mateix ves

pre ja era al carrer
deixat anar, content
de saber que una con-
ducta recta sempre té
preni.

PERE CALDERS